

СИЛАБУС ДИСЦИПЛІНИ

«Сучасна українська мова ЗМІ»

(розділи: «Літературний стандарт писемних текстів», «Практика усного мовлення», «Лексичні норми сучасної літературної мови», «Морфологічні норми сучасної літературної мови», «Синтаксичні норми сучасної літературної мови»)

Ступінь вищої освіти - бакалавр

Спеціальність 061 «Журналістика»

Освітня програма «Журналістика»

Рік навчання 1, 2, 3, семестр I, II, III, IV, V, VI

Форма навчання денна

Кількість кредитів ЄКТС 13

Мова викладання українська

Лектори курсу

д.філол.н., проф. Семашко Тетяна Федорівна;
д.філол.н., проф. Харченко Світлана Василівна;
д.філол.н., проф. Степаненко М.І.

Контактна інформація лектора (e-mail)

semashko.tat@ukr.net;
lucynka@ukr.net;
myk_ivan@ukr.net

Сторінка курсу veLearn

<https://elearn.nubip.edu.ua/enrol/index.php?id=3502>
<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=2730>
<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=3013>
<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=1485>

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Програма курсу «Сучасна українська мова ЗМІ» призначений для здобувачів першого рівня вищої освіти – бакалаврів спеціальності «Журналістика».

Метою дисципліни є формування цілісного уявлення студентів про розвиток української мови та її самобутність, вивчення питань правопису та культури мови на сучасному мовному зрізі, ознайомлення з науковими концепціями вивчення питань кодифікації мовних норм; вироблення вмінь і навичок у використанні фонетичних засобів мови, нормативного мовлення, правил правопису; відпрацювання практичних умінь слововживання, творення граматичних форм із дотриманням чинних норм сучасної української літературної мови; аналіз синтаксичних категорій і синтаксичних одиниць, а також удосконалення навиків із пунктуації щодо літературних норм.

Завдання дисципліни:

- 1) формувати усвідомлену висококультурну національно-мовну особистість;
- 2) виробляти в майбутніх журналістів національно-свідоме ставлення до української мови як рідної та державної;
- 3) удосконалювати й систематизувати мовну освіту майбутніх журналістів і виробляти у них стійку мовнокомунікативну компетенцію;
- 4) підвищувати рівень орфографічної грамотності студентів при створенні фахових текстів;
- 5) вдосконалювати вміння студентів співвідносити теоретичні знання з практичними потребами сучасних мас-медіа, втілювати нові методичні ідеї у практику вивчення предмета;

б) розвивати в студентів уміння самостійно працювати з навчально-методичною літературою, їх пізнавальні інтереси, прагнення до вдосконалення своєї професійної підготовки.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні знати:

- соціолінгвістичну ситуацію в сучасній Україні;
- наукові теорії та концепції вивчення сучасної української мови на різних рівнях мовної системи;
- основні поняття курсу;
- основні закономірності формування й розвитку норм сучасної української літературної мови, їх відображення у засобах масової комунікації;
- пуристичні тенденції в процесі унормування української літературної мови;
- новітні зміни у фонетичних, лексичних, морфологічних, синтаксичних, стилістичних мовних нормах.

уміти

- орієнтуватись у сучасних тенденціях розвитку мови ЗМІ початку ХХІ ст.;
- аналізувати мовні тенденції та закономірності функціонування української мови;
- оцінювати зміни норм сучасної української літературної мови;
- комплексно послуговуватися нормами української літературної мови;
- застосовувати фахову українську термінологію у професійній діяльності;
- виправляти фонетичні, граматичні й стилістичні помилки у мові ЗМК, редагувати неправильно побудовані речення;
- аналізувати журналістські тексти на підставі здобутих знань;
- виокремлювати у конкретному медіатексті особливості інноваційних процесів у мові ЗМІ на різних рівнях мовної системи;
- характеризувати конкретний медіатекст із погляду його відповідності нормам літературної мови;
- виявляти основні типи порушень норм літературної мови у конкретному медіатексті;
- створювати власні матеріали, використовуючи набуті уміння та навички.

Набуття компетентностей:

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК04. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК08. Здатність навчатися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК11. Здатність спілкуватися державною мовою.

Спеціальні (фахові, предметні) компетенції

СК02. Здатність формувати інформаційний контент.

СК03. Здатність створювати медіапродукт.

Програмні результати навчання

ПР04. Виконувати пошук, оброблення та аналіз інформації з різних джерел.

ПР08. Виокремлювати у виробничих ситуаціях факти, події, відомості, процеси, про які бракує знань, і розкривати способи та джерела здобування тих знань.

ПР11. Вільно спілкуватися з професійних питань, включаючи усну, письмову та електронну комунікацію, українською мовою.

ПР14. Генерувати інформаційний контент за заданою темою з використанням доступних, а також обов'язкових джерел інформації.

ПР15. Створювати грамотний медіапродукт на задану тему, визначеного жанру, з урахуванням каналу поширення чи платформи оприлюднення.

СТРУКТУРА КУРСУ

Тема	Години (лекції/лабораторні, практичні, семінарські)	Результати навчання	Завдання	Оцінювання
Розділ «Практика усного мовлення» I семестр (іспит)				
Змістовий модуль I. Загальні тенденції розвитку мови				
Тема 1. Суспільна природа мови та мовної діяльності	2/2	Знати концепції розвитку мовних явищ	Практична робота	10
Тема 2. Українська мова та її державний статус.	2/2	Розуміти соціолінгвістичну ситуацію в сучасній Україні та знатимовне законодавство		10
Тема 3. Мовна політика в Україні.	2/2	Знати теорії про походження української мови	Практична робота	5
Тема 4. Мова як знакова система. Система і структура мови.	2/2	Аналізувати мовні тенденції та закономірності функціонування мови		10
Змістовий модуль 2. Літературна норма і мовна практика				
Тема 5. Нормативні засади журналістського професійного мовлення.	2/2	Знати сутність понять «мовна норма», «літературний стандарт», «узус»	Практична робота	10
Тема 6. Український правопис: ретроспектива і сучасність.	2/2	Вміти комплексно послуговуватися нормами української літературної мови	Практична робота	10
Тема 7. Складнощі правопису слів та їх уживання в медіадискурсі.	2/2	Розуміти сучасні тенденції нормативних засад української літературної мови	Практична робота	10
Тема 8. Графічні засоби української мови та їх роль у ЗМІ.	2/2	Знати графічні засоби української мови	Практична робота	5
Всього за 1 семестр				70
Екзамен				30
Всього за курс				100

Модуль 3. Фонетичний рівень мовної системи та його роль у ЗМІ

<p>Тема 1. Фонетика й фонологія сучасної української мови та використання їхнього потенціалу в мас-медіа.</p>	<p align="center">2/2</p>	<p>Знати акустико-фізіологічний та соціальний аспекти вивчення фонетики.</p> <p>Розрізняти поняття «фонема» і «звук».</p> <p>Визначати реалізацію фонем.</p>	<p>Виконання самостійної роботи (зокрема, на elearn)</p>	<p align="center">10</p>
<p>Тема 2. Апарат мовлення – відділи, органи, функції.</p>	<p align="center">2/2</p>	<p>Знати відділи, органи та функції апарату мовлення.</p>	<p>Тестове завдання</p>	<p align="center">10</p>
<p>Тема 3.</p> <p>Поняття артикуляційної бази та її роль у відтворенні комунікатив-них технологій.</p>	<p align="center">2/2</p>	<p>Знати особливості артикуляційної бази української літературної мови; принципи артикуляційної класифікації звуків української мови.</p> <p>Аналізувати голосні та приголосні звуки.</p> <p>Усвідомити роль артикуляційної гімнастики у виробленні правильної артикуляції.</p>	<p>Письмова відповідь на теоретичне питання</p>	<p align="center">5</p>
<p>Тема 4.</p> <p>Сегментні одиниці мовленнєвого рівня. Склад.</p>	<p align="center">2/2</p>	<p>Мати розуміння суперсегментних фонетичних одиниць та їх нерозривний зв'язок із сегментними.</p>	<p>Виконання самостійної роботи (зокрема, на elearn)</p>	<p align="center">10</p>
<p>Тема 5.</p> <p>Суперсегментні одиниці як інструментарій ЗМІ: наголос, інтонація. Наголос.</p>	<p align="center">2/2</p>	<p>Мати розуміння суперсегментних фонетичних одиниць та їх нерозривний зв'язок із сегментними.</p> <p>Знати класифікації складу, наголосу</p> <p>Давати загальну</p>	<p>Слова з подвійним наголосом.</p>	<p align="center">10</p>

		характеристика основним акцентним типам. Розуміти ритміко-інтонаційну організацію мовленнєвого потоку.		
Модуль 4. Вимовна норма та її застосування в журналістській діяльності				
Тема 6. Звуки в потоці мовлення та специфіка їх вживання у роботі журналіста. Орфоепічні та акцентні норми української літературної мови та журналістсько-го професійного мовлення.	2/2	Знати різновиди модифікацій звуків у потоці мовлення. Розрізняти живі та історичні чергування в українській мові. Вміти робити фонетичну та фонематичну транскрипції журналістських текстів.	Виконання самостійної роботи (зокрема, на elearn) Робота зі словником	10
Тема 7. Головніші правила вимови звуків сучасної української мови та журналістського професійного мовлення.		Знати орфоепічні та акцентні норми СУМ. Застосовувати орфоепічні та акцентні норми у практиці ЗМІ. Вміти працювати зі словниками.		5
Тема 8. Засоби милозвучності української мови в житті професійного комунікатора.	2/1	Знати явища, що спричиняють милозвучність української мови. Вміти послуговуватись ресурсами української мови в професійній	Виконання практичного завдання (зокрема, на elearn)	10

		діяльності.		
Всього за 2 семестр				70
Екзамен				30
Всього за курс				100

Розділ «Лексичні норми сучасної літературної мови»				
III семестр				
Модуль 1.Лексикологія. Системні зв'язки у лексиці				
Тема 1. Лексикологія як розділ мовознавства	2/2	Знати підходи й методи дослідження в лексикології; Основні терміни семасіології	Тести	10
Тема 2. Склад лексики сучасної української мови за походженням	2/2	Знаходити і аналізувати вияви системних явищ у лексиці; встановлювати парадигматичні та синтагматичні зв'язки слів	Практична робота	10
Тема 3. Системні зв'язки у лексичному складі сучасної української мови	2/2	Знати типи лексичних значень та особливості використання у мові ЗМІ	Практична робота	10
Тема 4. Стилiстична диференція лексики української мови.	2/2	Визначати стильову приналежність і емоційно-експресивне забарвлення слів та способи їх вираження	Практична робота	10
Модуль 2.Українська фразеологія і лексикографія				
Тема 5. Українська фразеологія: джерела, структура, семантика. Фразеологія і збагачення засобів вираження в журналістському тексті	3/3	Знати структуру фразеологізмів; розуміти їх семантику у мові ЗМІ. Витлумачувати значення фразеологічних одиниць і вводити їх у контекст	Практична робота	10
Тема 6. Тенденції розвитку сучасного українського лексикону.	3/3	Знати тенденції розвитку сучасного українського лексикону	Тестові завдання	10
Тема 7. Розвиток	2/2	Вміти	Практична	10

української лексикографії		послугуватися різними типами словників у журналістській діяльності	робота	
Всього за 1 семестр				70
Залік				30
Всього за курс				100

Розділ «Морфологічні норми сучасної літературної мови» IV семестр				
Модуль 1. Морфологія як розділ мовознавства. Морфеміка. Словотвір.				
Тема 1. Морфологія. Предмет морфології. Граматичне значення слова та його структура.	1/2	Сформувати цілісне уявлення про морфологічну української мови на теоретичному рівні. Знати предмет морфології, морфологічні одиниці. Розуміти поняття «граматична форма слова», «граматичне значення слова». Розрізняти граматичне значення, граматичну форму, категорію.	Дискусія. Виконання самостійної роботи (в elearn)	20
Тема 2. Морфеміка як рівень мовної системи та як розділ мовознавства	1/2	Використовувати морфемні засоби. Аналізувати морфемний склад слова.	Виконання самостійної роботи (в elearn)	20
Тема 3. Словотвір і способи словотворення в сучасній українській літературній мові	2/4	Знати завдання українського термінотворення. Визначати словотвірну основу, словотвірний афікс. Розрізняти словотвірну модель, словотвірний тип, словотвірну синтагму, словотвірний ланцюжок. Використовувати словотвірні засоби.	Подання практичної роботи (в elearn) Виконання самостійної роботи (в elearn)	30
Модуль 2. Лексико-граматичні класи в масмедійному дискурсі: традиції і новації.				
Тема 4. Новітні зміни в межах граматичних категорій іменника	3/6	Розрізняти фемінативи і фемінітиви. Характеризувати нові явища в системі іменника. Знати семантичні (семантико-граматичні) категорії іменника Використовувати особливості організації іменникової системи в професійній діяльності.	Тести (в elearn)	20
Тема 5. Дієслово в контексті	3/8	Знати структуру граматичних категорій дієслова.	Створення словотвірного	30

сучасних тенденцій до перегляду нормативних засад української літературної мови		Розрізняти активні й пасивні дієслова. Знати семантичні особливості українських дієслів на -ся.	гнізда. Тести (в elearn)	
Тема 6. Нові тенденції у вживанні граматичних форм прикметника, числівника, займенника в медійному дискурсі	2/4	Використовувати синтетичні й аналітичні форми вищого й найвищого ступенів порівняння. Характеризувати теорії, погляди, дискусії щодо числівника. Використовувати морфологічні (граматичні) категорії, структурно-словотвірні і синтаксичні характеристики числівника. Знати семантичні, структурно-словотвірні і синтаксичні характеристики займенника (займенникових слів), прислівника. Використовувати семантико-синтаксичні розряди прислівників. Розрізняти види займенника (займенникових слів) і застосовувати в мовній практиці.	Виконання самостійної роботи (в elearn)	10
Тема 7. Службові частини мови (службові слова-морфеми)	3/4	Знати основні підходи до визначення статусу прийменника, сполучників, часток, зв'язок. Використовувати службові слова-морфеми в мовній практиці.	Виконання самостійної роботи (в elearn)	10
Разом за 4 семестр				70
Екзамен				30
Всього за курс				100

Розділ «Синтаксичні норми сучасної літературної мови»				
V семестр				
Тема 1. Предмет і об'єкт синтаксису. Синтаксичні одиниці.	2/1	Розуміти та розрізняти типи синтаксичних зв'язків та їх особливості. Уміти розрізняти словосполучення як синтаксичну одиницю та різновиди словосполучень за типом зв'язку та структурою.	Написання конспектів, доповідей, тестів, підготовка презентацій, виконання самостійної роботи, підготовка до практичного заняття.	8
Тема 2. Підрядні словосполучення	2/2	Розрізняти підрядні словосполучення, їх типи за частиномовним вираженням	Написання конспектів, доповідей, тестів, підготовка	8

		головного компонента, за ступенем семантичної спаяності, за способом зв'язку та семантико-синтаксичними відношенням між компонентами.	презентацій, виконання самостійної роботи, підготовка до практичного заняття.	
Тема 3. Сурядні словосполучення	2/2	Розуміти та розрізнити сурядні словосполучення. Уміти виокремлювати та аналізувати підрядні та сурядні словосполучення.	Написання конспектів, доповідей, тестів, підготовка презентацій, виконання самостійної роботи, підготовка до практичного заняття.	9
Тема 4. Речення як основна синтаксична одиниця.	2/2	Знати речення як основну синтаксичну одиницю, його ознаки. Розуміти аспекти вивчення речення у сучасному мовознавстві.	Написання конспектів, доповідей, тестів, підготовка презентацій, виконання самостійної роботи, підготовка до практичного заняття.	9
Тема 5. Класифікація простих речень за комунікативними та структурно-граматичними особливостями.	2/2	Знати класифікацію простих речень за комунікативними та структурно-граматичними особливостями; уміти скласти такі речення.	Написання конспектів, доповідей, тестів, підготовка презентацій, виконання самостійної роботи, підготовка до практичного заняття.	9
Тема 6. Двоскладне речення. Типи підметів та присудків; способи їх вираження. Односкладні речення і їх різновиди.	2/2	Уміти вирізнити двоскладне речення; знати типи підметів та присудків та способи їх	Написання конспектів, доповідей, тестів, підготовка презентацій,	9

		вираження. Уміти розрізнати односкладні речення і їх різновиди.	виконання самостійної роботи, підготовка до практичного заняття.	
Тема 7. Другорядні члени речення. Їх типи та способи вираження. Неповні речення та їх різновиди.	2/2	Уміти визначати в тексті другорядні члени речення; знати їхні типи та способи вираження. Уміти розрізнати неповні речення та їхні різновиди.	Написання конспектів, доповідей, тестів, підготовка презентацій, виконання самостійної роботи, підготовка до практичного заняття.	9
Тема 8. Повний синтаксичний аналіз простого речення.	1/2	Уміти здійснювати повний синтаксичний аналіз простого речення. Уміти розрізнати та аналізувати типи речень у публіцистичному стилі.	Написання конспектів, доповідей, тестів, підготовка презентацій, виконання самостійної роботи, підготовка до практичного заняття.	9
Всього за V семестр				70
Іспит				30
Всього за курс				100

Розділ «Синтаксичні норми сучасної літературної мови»				
VI семестр				
Тема 1. Просте ускладнене речення. Речення з однорідними членами. Речення з відокремленими членами.	2/1	Уміти розрізнати просте ускладнене речення, вирізнати речення з однорідними членами та речення з відокремленими членами. Уміти складати такі речення та знаходити в публіцистичному стилі.	Написання конспектів, доповідей, тестів, підготовка презентацій, виконання самостійної роботи, підготовка до практичного заняття.	8
Тема 2. Речення із	2/2	Уміти розрізнати	Написання	8

вставними і вставленими конструкціями. Речення із звертанням.		речення із вставними і вставленими конструкціями та речення із звертанням, розрізняти підрядні словосполучення, їх типи за частиномовним вираженням головного компонента, за ступенем семантичної спаяності, за способом зв'язку та семантико-синтаксичними відношенням між компонентами. Уміти складати такі речення та знаходити в публіцистичному стилі.	конспектів, доповідей, тестів, підготовка презентацій, виконання самостійної роботи, підготовка до практичного заняття.	
Тема 3. Пунктуаційний та синтаксичний аналіз речень із різними засобами ускладнення.	2/2	Уміти здійснювати пунктуаційний та синтаксичний аналіз речень із різними засобами ускладнення. Уміти складати такі речення та знаходити в публіцистичному стилі.	Написання конспектів, доповідей, тестів, підготовка презентацій, виконання самостійної роботи, підготовка до практичного заняття.	9
Тема 4. Основні структурно-семантичні ознаки складного речення. Класифікація складних речень.	2/2	Знати основні структурно-семантичні ознаки складного речення. Укладати класифікацію складних речень. Уміти складати такі речення та знаходити в публіцистичному стилі.	Написання конспектів, доповідей, тестів, підготовка презентацій, виконання самостійної роботи, підготовка до практичного заняття.	9

Тема 5. Складносурядні речення і їх різновиди.	2/2	Уміти класифікувати складносурядні речення і їх різновиди. Уміти складати такі речення та знаходити в публіцистичному стилі.	Написання конспектів, доповідей, тестів, підготовка презентацій, виконання самостійної роботи, підготовка до практичного заняття.	9
Тема 6. Складнопідрядні речення (елементарні та багатоконпонентні) та їх різновиди.	2/2	Уміти розрізняти складнопідрядні речення (елементарні та багатоконпонентні) та знати їхні різновиди. Уміти складати такі речення та знаходити в публіцистичному стилі.	Написання конспектів, доповідей, тестів, підготовка презентацій, виконання самостійної роботи, підготовка до практичного заняття.	9
Тема 7. Безсполучникові складні речення і їх різновиди.	2/2	Уміти розрізняти безсполучникові складні речення і їхні різновиди. Уміти складати такі речення та знаходити в публіцистичному стилі.	Написання конспектів, доповідей, тестів, підготовка презентацій, виконання самостійної роботи, підготовка до практичного заняття.	9
Тема 8. Багатоконпонентні речення з різними видами зв'язку.	1/2	Розуміти та вміти розрізняти багатоконпонентні речення з різними видами зв'язку. Уміти складати такі речення та знаходити в публіцистичному стилі.	Написання конспектів, доповідей, тестів, підготовка презентацій, виконання самостійної роботи, підготовка до практичного заняття.	9
Всього за VI семестр				70
Іспит				30
Всього за курс				100

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика щодо дедлайнів та перескладання:	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності:	Списування під час контрольних та самостійних робіт, екзаменів заборонені (зокрема, з використанням мобільних девайсів). Курсові роботи, реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу – плагіат заборонений.
Політика щодо відвідування:	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в онлайн формі за погодженням із деканом факультету).

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ СТУДЕНТІВ

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результати складання екзаменів заліків	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

14. Рекомендована література

Література до розділу «Літературний стандарт писемних текстів»

Базова

1. Ажнюк Б. Інновації в системі української мови та тенденції її розвитку. *Освіта і управління*. Київ: ЗАТ «ВПОЛ», 2008. Т. 11. № 2-3. С. 37-42.

2. Азарова Л. Є., П'яст Н. И., Радомська Л. А. Українська мова. Складні вживання (найновіші рекомендації): навч. посіб. Вінниця: ВНТУ, 2010. 90 с.
3. Баранник Д. Х. Українська мова на межі століть. *Мовознавство*. 2007. № 3. С. 3-17.
4. Вихованець І. Р., Городенська К. Г. Теоретична морфологія української мови. Академічна граматики української мови. Київ, 2004.
5. Єрмоленко С. Просторова і часова глибина літературної норми: Хроніка. Літературна мова в теорії і практиці. *Дивослово*. 1999. № 4. С.61.
6. Загнітко А. Структурні і семантичні різновиди українських синтаксичних інновацій. *Лінгвістичні студії: зб. наук, праць* / Укл. А. Загнітко (наук, ред.) та ін. Випуск 11. У 2-х ч. Ч.І. Донецьк: ДонНУ, 2003. С.135-147.
7. Загнітко А. П. Теоретична граматики української мови. Синтаксис. Донецьк: ДНУ, 2001. С. 508-532.
8. Капелюшний А. О. Типові орфографічні та пунктуаційні помилки в журналістських текстах. Львів: ЛНУ, 2000. 60 с.
9. Капелюшний А. О. Типологія журналістських помилок. Львів: ЛНУ, 2000. 68 с.
10. Карпіловська Є. Зміни в структурі сучасної української мови та можливості їх моделювання. *Українська мова*. 2011. № 2. С. 3-18.
11. Карпіловська Є. Тенденції розвитку сучасного українського лексику. *Українська мова*. 2007. № 4. С. 3-15.
12. Клименко Ф., Карпіловська Є., Кислюк Л. Київ: ВД Дмитра Бурого, 2008. 336 с.
13. Кочерган М. П. Загальне мовознавство: підручник. Київ: Академія, 2008. 464 с.
14. М'яснянкін Л. І. Конотація на рівні газетного тексту. Засоби масової інформації й утвердження державного суверенітету України. Львів: Світ, 1993. С. 140-144.
15. М'яснянкін Л. І. Мова друкованої реклами. Львів: ЛНУ, 2004. 76 с.
16. Маленко О. О. Пуристичні тенденції в сучасній українській мові. *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2008. №15. С. 2-3.
17. Масенко Л. Соціальна стратифікація української мови. Мовне середовище. *Мова і суспільство: Постколоніальний вимір*. Київ, 2004. С. 126-149.
18. Масенко Л. Сучасні проблеми правописного, термінологічного та лексикографічного нормування української мови. *Мова і суспільство: Постколоніальний вимір*. Київ, 2004. С. 83-92.
19. Німчук В. В. До проблеми українського правопису у ХХ ст. Український правопис (Проект найновішої редакції). Київ: Наукова думка, 1999. С. 242-333.
20. Павлюк Л. С. Текст і комунікація: Основи дискурсного аналізу. Львів: ПАІС, 2009. 76 с.
21. Плющ М. Я. Граматики української мови. Морфеміка. Словотвір. Морфологія. Київ, 2010.
22. Потапенко О. І., Кожуховська Л. П. та ін. Етимологія української мови: навч. посібник. Київ: Міленіум, 2002. 204 с.
23. Потятиник Б. В., Лозинський М. В. Патогенний текст. Львів: Місіонер, 1996. 296 с.
24. Радчук В. Українська мова в контексті глобалізації лінгвосфери. *Українська мова*. 2002. №3. С. 3-14.
25. Радчук В. Д. Мова в Україні: стан, функції, перспективи. *Мовознавство*. 2002. №2-3. С. 39-45.
26. Різун В. В., Мамалига А. І., Феллер М. Д. Нариси про текст: Теоретичні питання комунікації і тексту. Київ: Київ. ун-т, 1998. 336 с.
27. Селіванова О. О. Актуальні напрями сучасної лінгвістики (аналітичний огляд). Київ: Вид-во Українського фітосоціологічного центру, 1999. 148 с.
28. Слинько І. І., Гуйванюк Н. В., Кобилянська М. Ф. Синтаксис сучасної

української мови: Проблемні питання. Київ, 1994. 245 с.

29. Стишов О. А. Динамічні процеси в лексико-семантичній системі та словотворі української мови кінця ХХ ст. (на матеріалі мови засобів масової інформації): дис. на здобуття наук, ступеня д-ра філол. наук. Київ, 2003. 597 с.

30. Сучасна українська літературна мова : підручник / О. Д. Пономарів, В. В. Різун, Л. Ю. Шевченко [та ін.]. / За ред. О. Д. Пономарева. Київ: Либідь, 2005. 488 с.

31. Тараненко О. Демократизація і / або лібералізація. *Матеріали V конгресу Міжнародної асоціації українців. Мовознавство: зб. наукових статей*. Чернівці: Рута, 2003. С. 10-18.

32. Тараненко О. О. Колоквіалізація, субстандартизація та вульгаризація як характерні явища стилістики сучасної української мови. *Мовознавство*. 2002. №4-5. С. 33-39.

33. Тараненко О. О. Сучасні тенденції до перегляду нормативних засад української літературної мови і явище пуризму. *Мовознавство*. 2008. № 2-3. С. 159-190.

34. Тараненко О. О. Українська мова і сучасна мовна ситуація в Україні. *Мовознавство*. 2001. №4. С. 3-19.

35. Терлак З. Синтаксичні кальки в аспекті норми. *Вісник Львівського університету. Серія філологічна*. 2004. Випуск 34. Ч. II. С. 498-503.

36. Тищенко К. М. Мовні контакти українців. *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2009. №4. С. 2-9.

37. Ткаченко Орест. Проблема мовної стійкості та її джерел. *Мовознавство*. 1990. № 4. С. 14-18.

38. Туровська Л. Інноваційні процеси в українській науковій термінології. *Українська мова*. 2005. № 2. С. 56-63.

39. Чабаненко В. А. Норми словотворення і мовна експресія. *Мовознавство*. 1980. № 2. С. 13-20.

40. Юносова В. О. Варіантність відмінкових закінчень іменників у сучасній українській літературній мові: монографія. Київ: Знання України, 2003. 126 с.

41. Яковець Р. Особливості українського лінгвопуризму (синтаксичний аспект). *Лінгвістичні студії: зб. наук, праць*. Випуск 15 / Укл.: Анатолій Загнітко (наук, редактор) та ін. Донецьк: ДонНУ, 2007.

42. Ярошевич І. Становлення й кодифікація української морфологічної термінології. *Українська мова*. 2010. № 3. С. 44-54.

43. Яцимірська М. Г. Культура фахової мови журналіста: навч. посібник. Львів: ПАІС, 2004. 332 с.

44. Яцимірська М. Г. Сучасна українська мова: Практикум із пунктуації: навч. посіб. 2-ге вид., випр. і доп. Київ: Знання, 2009. 262 с.

45. Яцимірська М. Г. Сучасна українська мова: пунктуація: навч. посібник. Львів: Видавничий центр ЛНУ ім І. Франка, 2002. 286 с.

Допоміжна

1. Жовтробрюх М. А., Кулик Б. М. Курс сучасної української літературної мови. Київ: Вища шк., 1972. 402 с.

2. Ожоган В. М. Займенникові слова у граматичній структурі сучасної української мови. Київ, 1997.

3. Скрипник Л. Г. Фразеологія української мови. Київ: Наук. думка, 1973. 280 с.

4. Сучасна українська літературна мова : підручник / М. Я. Плющ, С. П. Бевзенко, Н. Я. Грипас [та ін.]. / За ред. М. Я. Плющ. Київ: Вища шк., 2005. 430 с.

5. Сучасна українська літературна мова : підручник / О. Д. Пономарів, В. В. Різун, Л. Ю. Шевченко [та ін.]. / За ред. О. Д. Пономаріва. Київ: Либідь, 2005. 488 с.

6. Сучасна українська літературна мова: Лексикологія. Фонетика: підручник / А. К. Мойсієнко, О. В. Бас-Кононенко, В. В. Бондаренко [та ін.]. Київ: Знання, 2013. 340 с.

7. Сучасна українська літературна мова: підручник / А. П. Грищенко, Л. І. Мацько, М. Я. Плющ, Н. І. Тоцька [та ін.]. / За ред. А. П. Грищенка. Київ: Вища шк., 2002. 439 с.
8. Сучасна українська літературна мова: У 5-ти кн. / За заг. ред. І. К. Білодіда. Київ: Наук. думка, 1973. Кн. 4: Лексика і фразеологія. 440 с.
9. Сучасна українська літературна мова: Фонетика. Фонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія. Лексикологія. Лексикографія: навч. посібн. / О. І. Бондар, Ю. О. Карпенко, М. Л. Микитин-Дружинець. Київ: Академія, 2006.
10. Удовиченко Г. М. Словосполучення в сучасній українській літературній мові. Київ, 1968.
11. Ющук І. П. Українська мова: посібн. для студентів вишів. Київ: Вища школа, 2004. 623 с.

Словники і довідники

1. Вартанов Г. І. Засоби масової інформації: Короткий словник термінів і понять. Київ: Грамота, 2005. 64 с.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / уклад, і голов, ред. В. Т. Бусел. Київ; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. 1728 с.
3. Вирган І. О., Пилинська М. М. Російсько-український словник сталих виразів. Харків: Прапор, 2002. 864 с.
4. Волощак М. Й. Неправильно-правильно: Довідник з українського слововживання: За матеріалами ЗМІ. Київ: Просвіта, 2000. 128 с.
5. Головащук С. І. Російсько-український словник сталих словосполучень. Київ: Наук. думка, 2001. 640 с.
6. Головащук С. І. Складні випадки наголошення: Словник-довідник. Київ: Либідь, 1995. 192 с.
7. Головащук С. І. Словник наголосів: Понад 20 000 слів. Київ: Наук. думка, 2003. 320 с.
8. Головащук С. І. Словник-довідник з правопису та слововживання. Київ: Наук. думка, 1989. 883 с.
9. Головащук С. І. Словник-довідник з українського літературного слововживання. Київ: Наук. думка, 2010. 432 с.
10. Гринчишин Д. Г., Капелюшний А. О., Сербенська О. А., Терлак З. М. Словник-довідник з культури української мови. 3-тє вид., випр. Київ: Знання, 2006. 368 с.
11. Гринчишин Д. Г., Сербенська О. А. Словник паронімів української мови. Київ: Освіта, 2008. 320 с.
12. Дацишин Х. П. Метафора в сучасному українському політичному дискурсі: За матеріалами преси 1995-2002 років: Довідник. Львів: ПАІС, 2004. 260 с.
13. Демська О. М., Кульчицький І. М. Словник омонімів. Львів: Фенікс, 1996. 224 с.
14. Дмитровський З. Є. Термінологія зображальних засобів масової комунікації: Довідкове видання. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2004. 216 с.
15. Етимологічний словник української мови: У 7 т. Т. 1–4 / АН УРСР. Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні; Редкол. О. С. Мельничук (головний ред.) [та ін.]. Київ: Наук. думка, 1982-2004.
16. Жайворонок В. В. Велика чи мала літера? Словник-довідник. Київ: Наук. думка, 2004. 203 с.
17. Калашник В. С., Колоїз Ж. В. Словник фразеологічних антонімів української мови. Київ: Довіра, 2001. 284 с.
18. Калашник В. С., Колоїз Ж. В. Українсько-російські синтаксичні паралелі: Труднощі перекладу: Словник-довідник. Харків: Прапор, 1997. 112 с.
19. Калашник В. С., Савченко Л. Г. Українсько-російський словник наголосів. Харків: Каравела, 1997. 112 с.

20. Капелюшний А. О. Енциклопедія афоризмів, крилатих фраз, цитат «Журналіст – це не професія, а звання»: Близько 8800 висловів 1830 авторів. Львів: ПАІС, 2008. 776.
21. Капелюшний А. О. Енциклопедія афоризмів і крилатих фраз «Журналістика – це спосіб життя». Львів: ПАІС, 2004. 576 с.
22. Капелюшний А. О. Практичний посібник-довідник журналіста: Редагування в ЗМІ: Аналіз і перевірка фактичного матеріалу. Львів: ПАІС, 2004. 576 с.
23. Караванський С. Практичний словник синонімів української мови. Київ: Вид-во «Орій» при підпр. «Кобза», 1983. 472 с.
24. Караванський С. Російсько-український словник складної лексики. 2-е вид., доп. і випр. Львів: БаК, 2006. 562 с.
25. Коломієць М. П., Регушевський Є. С. Короткий словник перифраз. Київ: Рад. школа, 1985. 152 с.
26. Коломієць М. П., Регушевський Є. С. Словник фразеологічних синонімів Є. С. Регушевський. Київ: Рад. шк., 1988. 200 с.
27. Кочерган М. П. Словарь русско-украинских межъязыковых омонимов (ложные друзья переводчика). Словник російсько-українських міжмовних омонімів («фальшиві друзі перекладача»). Київ: Академія, 1997. 400 с.
28. Мас-медіа у термінах і визначеннях: Короткий словник-довідник / Укладач Ю. В. Бондар. Київ: МАУП, 2005. 224 с.
29. Мащенко І. Г. Енциклопедія електронних мас-медіа. У 2-х т. Т. 1-2. Запоріжжя: Дике поле, 2006.
30. Морфемний словник: Близько 36 000 слів / Укл. Л.М. Полюга. Київ: Рад. школа, 1983. 464 с.
31. Непийвода Н. Практичний російсько-український словник: найуживаніші слова і вислови. Київ: Основа, 2000. 256 с.
32. Новий тлумачний словник української мови: У 4-х т. / Укл. В. Яременко, О. Сліпущко. Київ: Аконт, 2000. Т. 1. 910 с.; Т. 2. 912 с.; Т. 3. 928 с.; Т. 4. 942 с.
33. Орфоепічний словник / Укл. М. І. Погрібний. Київ: Рад. школа, 1983. 629 с.
34. Орфоепічний словник української мови: У 2 т. Київ: Довіра, 2001. Т. 1. 955 с.; Т. 2. 920 с.
35. Полюга Л. М. Словник антонімів української мови. Київ: Довіра, 1999. 275 с.
36. Полюга Л. М. Словник синонімів української мови. Київ: Довіра, 2001. 477 с.
37. Сікорська З. С. Українсько-російський словотворчий словник. Київ: Освіта, 1995. 256 с.
38. Словник іншомовних слів / Укл. Л. О. Пустовіт, О. І. Скопненко, Г. М. Сюта [та ін.]. Київ: Довіра, 2000. 1018 с.
39. Словник синонімів української мови: В 2 т. / А. А. Бурячок, Г. М. Гнатюк, С. І. Головащук [та ін.]. Київ: Наук. думка, 1999-2000. Т. 1. 1028 с.; Т. 2. 960 с.
40. Словник української мови: В 11 т. Т. 1-11. Київ: Наук. думка, 1970-1980.
41. Словник фразеологізмів української мови / Укл.: В. М. Білоноженко, І.С. Гнатюк, В.В. Дятчук [та ін.]. Київ: Наук. думка, 2003. 1104 с.
42. Ставицька Леся. Короткий словник жаргонної лексики української мови. Київ: Критика, 2003. 336 с.
43. Українська літературна вимова і наголос: Словник-довідник / Уклад.: І. Р. Вихованець, С. Є. Єрмоленко, Н. М. Сологуб, Г. І. Щербатюк. Київ: Наук. думка, 1972. 724 с.
44. Українсько-російський і російсько-український фразеологічний тлумачний словник / Уклад.: І. С. Олійник, М. М. Сидоренко. 2-ге вид. К., 1993.
45. Фразеологічний словник української мови : В 2 кн. / Укл.: В. М. Білоноженко, В. О. Винник, І. С. Гнатюк. Київ: Наук. думка, 1993. Кн. 1. 528 с.; Кн. 2. 982 с.

46. Яценко І. Т. Морфемний аналіз : Словник-довідник. У 2-х т. Т. 1-2. Київ: Вища шк., 1980-1981.

Інформаційні Інтернет-ресурси

1. Електронна бібліотека Національної бібліотеки України імені І. Вернадського (<http://www.nbuv.gov.ua/eb>)
2. Лінгвістичний портал (<http://proling.com>)
3. Лінгур (<http://linguist.univ.kiev.ua>)
4. Нова Мова (<http://novamova.com.ua>)

Література до розділу «Практика усного мовлення»

Базова

1. Баденкова В., Зинякова А. Сучасна українська мова: Фонетика. Фонологія. Морфонологія. Акцентологія. Орфоєпія. Графіка. Орфографія. Миколаїв : МНУ, 2017. 279 с.
2. Бондар О.І. Сучасна українська літературна мова: Фонетика. Фонологія. Орфоєпія. Графіка. Орфографія. Лексикологія. Лексикографія : навч. посібн. Київ : Академія, 2006. 367 с.
3. Вихованець І. Розмовляймо українською : мовознавчі етюди. Київ : Унів. вид-во «Пульсари», 2012. 160 с.
4. Глазова О. П. Українська орфографія : навчальний посібник. Харків : Веста : Ранок, 2005. 384с.
5. Глуховцева К.Д. Складні питання сучасної української літературної мови : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Луганськ : ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», 2008. 260 с.
6. Городенська К. Г., Кочукова Н. І., Куцак Г. М. Із найновіших рекомендацій щодо складних уживань в українській мові. Київ; Слов'янськ : Маторін, 2006. 83 с.
7. Городенська К. Українське слово у вимірах сьогодення. Київ : КММ, 2014. 124 с.
8. Гуйванюк Н.В. Українська мова. Схеми, таблиці, тексти: навчальний посібник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів. Львів : Світ, 2005. 304 с.
9. Іван Огієнко (Митрополит Іларіон) Історія української літературної мови / Упорядн. М.С. Тимошик. Київ, 2004. 436 с.
10. Зинякова А.А. Сучасна українська мова: Фонетика. Фонологія. Орфоєпія. Графіка. Орфографія: навчально-методичний посібник. Миколаїв : Видавництво НУК, 2011. 163 с.
11. Зинякова А.А. Історична граматики української мови: Вступ. Фонетика: навчальний посібник. Миколаїв : Редакційно-видавничий відділ МДУ, 2009. 68 с.
12. Зинякова А. Історія української мови: Загальні питання історії української мови. Історична фонетика : [навчальний посібник]. Миколаїв : Видавництво ЧНУ імені Петра Могили, 2017. 188 с.
13. Караман С. О. Сучасна українська літературна мова: навчальний посібник для студ. вищ. навч. закл. Київ : Літера ЛДТ, 2011. 560 с.
14. Наконечна Л. Б. Сучасна українська мова: Фонетика. Орфоєпія. Морфонологія. Графіка. Орфографія: посібник. Видання 2-е, доповнене і перероблене. Івано-Франківськ : НАІР, 2014. 108 с.
15. Складенко В. Г. Історія українського наголосу. Іменник. Київ : Наукова думка, 2006. 710 с.
16. Складенко В.Г. Історія українського наголосу. Дієслово. Київ : Наукова думка, 2017. 703 с.
17. Спанатій Л. С., Тимченко М.П. Фонетика, фонологія, орфоєпія, графіка й орфографія: навчальний посібник. Миколаїв : МДУ, 2004. 112 с.
18. Сучасна українська літературна мова : підручник / А. П. Грищенко, Л.І. Мацько, М. Я. Плющ, Н.І. Тоцька [та ін.]. / За ред. А. П. Грищенка. Київ : Вища школа, 2002. 439 с.
19. Сучасна українська літературна мова : підручник / За ред. О. Д. Пономарева. Київ : Либідь, 2005. 488 с.

20. Сучасна українська літературна мова : підручник / М. Я. Плющ, С.П. Бевзенко, Н. Я. Грипас [та ін.] / За ред. М. Я. Плющ. Київ : Вища школа, 2009. 430 с.
21. Сучасна українська літературна мова: Лексикологія. Фонетика : підручник / А.К. Мойсієнко, О.В. Бас-Кононенко, В.В. Бондаренко [та ін.]. Київ : Знання, 2013. 340 с.
22. Шкуратяна Н. Г. Сучасна українська літературна мова: Модульний курс: Навч. посіб. Київ : Вища школа, 2010.
23. Ющук І.П. Українська мова : посібн. для студентів вишів. Київ : Вища школа, 2004. 623 с.

Допоміжна література

1. Асіїв Л. Морфонологія: проблеми і перспективи дослідження. *Вісник Львівського університету. Серія філологічна*. 2011. Випуск 52. С. 296–305.
2. Багмут А.Й., Бровченко Т.І., Борисюк І.В., Олійник Г.П. Інтонаційна виразність звукового мовлення засобів масової інформації. Київ, 1994.
3. Берковець В.В. Словникове і фонетичне слово в сучасній українській мові. *Дивослово*. 1999. № 1. С. 10–11.
4. Браїчевський М. Походження слов'янської писемності. Київ : ВД «Києво-Могилянська академія», 2009. 154 с.
5. Вербич Н. Напрями дослідження інтонації. *Українська мова*. 2006. №1. С. 82–90.
6. Видайчук Т.Л. З історії формування фонетичного принципу сучасного українського правопису. *Сучасні мови і світ*. Київ, 2000. С. 34–44.
7. Винницький В.М. Наголос у сучасній українській мові. Київ, 1984.
8. Дорошенко С.І. Звуки чи фонемі вивчають учні? *Мовознавство*. 1990. № 2. С. 46–50.
9. Дубічинський В.В. Українська лексикографія: Історія, сучасність та комп'ютерні технології: Навчальний посібник. Харків, 2004. 164 с.
10. Дудник З.В. Складоподіл в українському мовленні у зв'язку з цілісною організацією складу і слова. *Українська мова і література в Київському університеті: Збірник наукових студій, присвячених 80-річчю кафедр україністики*. Київ, 1999. С. 93–99.
11. Задорожний В. Проблеми наголошення: від теорії до практики мовнокористування. *Українська мова і література в школі*. 2005. № 5. С.146–152.
12. Задорожний В.Б. Як наголошення збагачує мову. *Культура слова*. 2002. Вип. 60. С. 18–23.
13. Карпенко Ю.О. Фонетика і фонологія сучасної української літературної мови. Одеса, 1996. 143 с.
14. Кащук А.Г. Уподібнення і розподібнення приголосних. *Українська мова і література в школі*. 1998 № 9. С. 18–26.
15. Космеда Т.А. Графічні системи слов'янських мов: взаємовплив та прагматика. *Наукові праці. Філологія. Мовознавство*. Миколаїв : Видавництво ЧДУ ім. Петра Могили, 2016. Вип. 266. Т. 278. С. 63–67.
16. Кровицька О. Українська лексикографія: теорія і практика. Львів, 2005. 175 с.
17. Методичні вказівки до вивчення курсу «Сучасна українська літературна мова» (розділ «Фонетика») для студентів філологічною факультету / Укл. І.В. Козленко. Київ, 1990.
18. Методичні вказівки та завдання до самостійної роботи з сучасної української літературної мови (фонетика, орфоєпія, графіка, орфографія) / Укл. В.Д. Познанська. Донецьк, 1993.
19. Мовчун Л.В. Фонетичні варіанти і семантика: приєменник / префікс в (у). *Урок української*. 2000. № 9. С. 33–36.
20. Пентиліук М.І., Гайдаєнко І.В. Евфонічність української мови. *Рідні джерела / Освітній науково-методичний журнал*. Київ, 2003. №2. С. 23–25.

21. Ражда О.Т. Евфонія в системі засобів виразності мовлення. *Вивчаємо українську мову та літературу*. № 26 (354) вересень 2013 р. С. 4–7.
22. Русанівський В.М. Історія української літературної мови. Підручник. Київ, 2001. 392 с.
23. Рябченко В. Мова як засіб творення соціальної дійсності. Київ : Фітосоціоцентр, 2011. 244 с.
24. Сербенська О.А. Складні випадки наголошування слів. *Урок української*. 2004. № 7. С. 24–26.
25. Ткаченко О. Українська мова: сьогодення й історична перспектива. Київ : Наук. думка, 2014. 512 с.
26. Тоцька Н.І. Сучасна українська літературна мова. Фонетика. Орфоепія. Графіка і орфографія. Завдання і вправи. Київ, 1995.
27. Тоцька Н.І. Засоби милозвучності української мови. *Урок української*. 2003. № 10. С. 29–32.
28. Фаріон І. Правопис – корсет мови? Український правопис як культурно-політичний вибір. Львів : Свічадо, 2004. 103 с.
29. Шевельов Ю. Історична фонологія української мови. Харків, 2002. 1054 с.
30. Ющук І.П. Практикум з правопису української мови. Київ, 2000.
31. Януш Я.В. Сучасна українська мова. Курс лекцій. Київ : КНЕУ, 2005.

Довідкова література

1. Библів Н.І. Букву «Г» не забувайте. Тлумачний словник [Електронний ресурс]. Полтава : ПОППО, 2009. 75 с.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.). Київ; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. 1728 с.
3. Великий зведений орфографічний словник сучасної української лексики. Київ; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2003. 896 с.
4. Волощак М. Неправильно-правильно. Довідник з українського слововживання: За матеріалами засобів масової інформації. Київ : Вид. центр «Просвіта», 2000. 128 с.
5. Головащук С. І. Складні випадки наголошення : словник-довідник. Київ : Либідь, 1995. 192 с.
6. Головащук С. І. Словник-довідник з правопису та слововживання. Київ. 1989. 217 с.
7. Головащук С. І. Словник-довідник з українського літературного слововживання. Київ : Наукова думка, 2004. 448 с.
8. Горпинич В. О. Словник географічних назв України (Топоніми та відтопонімі прикметники): Близько 25000 слів. Київ : Довіра, 2001. 526 с.
9. Городенська К. Граматичний словник української мови: сполучники. Херсон : Вид-во ХДУ, 2007. 340 с.
10. Гринчишин Д., Капелюшний А., Сербенська О., Терлак З. Словник-довідник з культури української мови. Львів, 2007. Київ : Знання, 2004. 367 с.
11. Довідник з культури мови / За редакцією С. Я. Єрмоленко. Київ : Вища школа, 2005. 395 с.
12. Єрмоленко С. Я., Бибик С. П., Тодор О. Г. Українська мова. Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів. Київ: Либідь, 2001. 224 с.
13. Жайворонок В. В. Велика чи мала літера? Словник-довідник. Київ : Наукова думка, 2004. 202 с.
14. Калачник В. С., Савченко Л. Г. Українсько-російський словник наголосів. Харків : Каравела, 1997. 112 с.
15. Караванський С. Практичний словник синонімів української мови», 2-ге видання доповнене й опрацьоване. Київ : «Українська Книга», 2000. 480 с.
16. Колібаба Л., Фурса В. Словник дієслівного керування. Київ : Либідь, 2017.

656 с.

17. Новий український правопис. Київ : ТОВ «Центр учбової літератури», 2019.

282 с.

18. Орфоепічний словник / Уклад. М. І. Погрібний. Київ: Рад. школа, 1984. 629

с.

19. Орфоепічний словник української мови : у 2 т. / Уклад.: М. М. Пещак та ін. Київ, 2001. 123 с.

20. Російсько-український словник : у 4 т. / І. С. Гнатюк, С. І. Головащук, В. В. Жайворонок та ін. Київ : Знання, 2011–2014.

21. Російсько-український словник-довідник. Київ : Довіра, 2005. 941 с.

22. Словник труднощів української мови / За ред. С. Я. Єрмоленко. Київ. 1989. 219с.

23. Словник української мови. Ред. В. В. Жайворонок. — Київ : Просвіта, 2012. 1320с.

24. Словник фразеологізмів української мови / Уклад.: В. М. Білоноженко та ін. Київ : Наукова думка, 2003. 1096 с.

25. Струганець Л. В. Культура мови. Словник термінів. Тернопіль : Навч. кн. «Богдан», 2000. 88 с.

26. Українська літературна вимова і наголос: Словник-довідник. Київ. 2003. 195 с.

27. Українська мова. Енциклопедія / Редкол.: В. М. Русанівський, О. О. Тараненко (співголови), М. П. Зяблюк та ін. Київ : Українська енциклопедія, 2000. 752 с.

28. Український орфографічний словник: Орфографічний словник української мови: Близько 143 000 слів / За ред. Л. М. Полюги. 3-тє вид., переробл. і доповн. Київ : Довіра, 2002. 1006 с.

Інформаційні ресурси

1. Словник української мови online: у 20 т. / Томи 1-8. (А-Мішурний) [Електронний ресурс]. Режим доступу :<http://services.ulif.org.ua/expl/Entry/index?wordid=1&page=0>

2. «Словники України» on-line [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://lcorp.ulif.org.ua/dictua/>

3. Словник української мови online: у 20 т. / Томи 1-10. (А-Обміль) [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://ulif.org.ua>

4. Сайт Український мовно-інформаційний фонд НАН України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.ulif.org.ua/>

5. Лінгвістичний портал «Mova.info» [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.mova.info/Page.aspx?l=61>.

6. Словник української мови. У 20-ти т. / Український мовно-інформаційний фонд НАН України; за ред. В. М. Русанівського. — Київ: Наукова думка, 2010. — Т.1. А — Б. — 911 с. [Онлайнний доступ до перших шести томів](#). Томи 1-9: [Переглянути онлайн](#).

7. Універсальний словник-енциклопедія (УСЕ) на сайті [Словопедія](#).

8. Вікісловник uk.wiktionary.org. [Переглянути онлайн](#).

9. ГРАК, Генеральний регіонально анотований корпус української мови. [Переглянути онлайн](#).

10. Український національний лінгвістичний корпус. [Онлайн](#).

11. Корпус інтернет-текстів українською мовою. [Онлайн](#).

12. Корпус української мови з порталу Mova.info. [Онлайн](#).

13. Український мовно-інформаційний фонд Національної академії наук України: Український лінгвістичний портал — [Словники України Online](#).

14. Українські словники он-лайн: орфографічний, тлумачний, синонімів rozum.org.ua.

15. Українські словники на лінгвістичному порталі mova.info.

16. Українські словники на сайті [Словопедія](#).

17. Багатомовний онлайн словник [Glosbe](#).
18. Портал словників української мови СЛОВНИК.ua. [Онлайн](#).
19. Словники української мови онлайн [на WorldwideDictionary.org](#).
20. Публічний електронний словник української мови «УКРЛІТ.ORG». [Онлайн](#).
21. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Електронні дані. – Київ : НБУВ, 2013-2015. – Режим доступу: www.nbuv.gov.ua
22. Підручники онлайн. Режим доступу:
  1. <http://kultura-movy>.
  2. <http://lcorp.ulif.org.ua/dictua/>
  3. <http://nepravylno-pravylno.wikidot.com/>
  4. <http://ponomariiv-kultura-slova.wikidot.com/>
  5. <http://rodovyi-vidminok.wikidot.com/>
  6. <http://ros-ukr-idioms.wikidot.com/>
  7. <http://sum.in.ua/>
  8. <http://velyka-chy-mala-litera.wikidot.com/>
  9. <http://yak-my-hovorymo.wikidot.com/>
  10. <http://www.litopys.org.ua/>
  11. <http://www.mova.info/>
  12. <http://www.novamova.com.ua/>
  13. <http://www.pravopys.net/>
  14. <http://www.r2u.org.ua/>
  15. <http://www.rozum.org.ua>
  16. <http://www.pereklad.kiev.ua>

Література до розділу «Лексичні норми сучасної літературної мови»

Основна

1. Дубічинський В. В. Українська лексикографія: історія, сучасність та комп'ютерні технології. Харків, 2004. 143 с.
2. Жовтробрюх М. А., Кулик Б. М. Курс сучасної української літературної мови. Київ: Вища шк., 1972. 402 с.
3. Москаленко А. А. Нарис історії української лексикографії. Київ, 1961. 265 с.
4. Скрипник Л. Г. Фразеологія української мови. Київ: Наук. думка, 1973. 280 с.
5. Сучасна українська літературна мова : підручник / А. П. Грищенко, Л. І. Мацько, М. Я. Плющ, Н. І. Тоцька [та ін.]. / За ред. А. П. Грищенка. Київ: Вища шк., 2002. 439 с.
6. Сучасна українська літературна мова : підручник / М. Я. Плющ, С. П. Бевзенко, Н. Я. Грипас [та ін.]. / За ред. М. Я. Плющ. Київ: Вища шк., 2005. 430 с.
7. Сучасна українська літературна мова : підручник / О. Д. Пономарів, В. В. Різун, Л. Ю. Шевченко [та ін.]. / За ред. О. Д. Пономарева. Київ: Либідь, 2005. – 488 с.
8. Сучасна українська літературна мова: Лексикологія. Фонетика : підручник / А. К. Мойсієнко, О. В. Бас-Кононенко, В. В. Бондаренко [та ін.]. Київ: Знання, 2013. 340 с.
9. Сучасна українська літературна мова: У 5-ти кн. / За заг. ред. І. К. Білодіда. Київ: Наук. думка, 1973. Кн. 4: Лексика і фразеологія. 440 с.
10. Сучасна українська літературна мова: Фонетика. Фонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія. Лексикологія. Лексикографія: навч. посібн. / О. І. Бондар, Ю. О. Карпенко, М. Л. Микитин-Дружинець. Київ: Академія, 2006.

Допоміжна

1. Авксентьев Л. Г. Сучасна українська мова. Фразеологія: навч. посіб. Харків: Вища шк. Вид-во при ХДУ. 1988. 134 с.
2. Баран Я. Фразеологія у системі мови. Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 1997. 176 с.
3. Векуа Н. Антонімія як лексико-семантичне явище. *Дивослово*. 2007. № 6. С. 26-32.
4. Воронова М. Варіанти фразеологізмів у журналістському творі. *Урок української*. 2007. № 6. С. 25–26.
5. Врублевська Г. Суржик як елемент міської субкультури. *Урок української*. 2002. № 11–12. С. 12–13. 17.
6. Горбач О. Арго в Україні. Львів: Інститут українознавства імені І. Крип'якевича, 2006. 688 с.
7. Демський М. Українські фраземи й особливості їх творення. Львів–Краків–Париж: Просвіта, 1994. 62 с.
8. Демченко В. Арго як органічний елемент повсякденної української мови. *Дивослово*. 2010. № 5. С. 34–38.
9. Дятчук В. В., Пустовіт Л. О. Семантична структура і функціонування лексики української літературної мови. Київ: Наукова мова, 1983. 156 с.
10. Жайворонок В. В. Запозичена лексика в українській мовній картині світу: Мова у слов'янському культурному просторі. Умань, 2002. 412 с.
11. Колоїз Ж. В. Українська оказіональна деривація: монографія. Київ: Акцент, 2007. 311 с.
12. Куляс П. Мода на архаїзми. *Дивослово*. 2002. № 1. С. 17.
13. Левицький В. В. Лексична полісемія та квантитативні методи її дослідження. *Мовознавство*. 2003. № 4. С. 17-25.
14. Лисиченко Л. А. Лексикологія сучасної української мови: семантична структура слова. Харків, 1977. 115 с.
15. Мазурик Д. В. Інноваційні процеси в лексиці сучасної української літературної мови (90-і роки ХХ ст.): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.01 «Українська мова». Л., 2002. 21 с.
16. Мартос С. А. Молодіжний сленг: міф чи реальність? *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2004. № 11. С. 12–15.
17. Масенко Л. Т. Суржик: між мовою і «язиком». 2-ге вид., зі змінами і допов. Київ: Видавн. дім «КМ Академія», 2019. 232 с.
18. Масенко Л. Українська жаргонологія: проблеми становлення. *Українська мова та література*. 2006. № 38. С. 3-5.
19. Матвіяс І. Г. Діалектна основа лексики і фразеології в українській літературній мові. *Мовознавство*. 2007. № 3. С. 23-27.
20. Мацько Л. З якою лексикою вступаємо в ХХІ століття? *Урок української*. 2000. № 8. С. 14-17.
21. Скляренко В. Г. Дослідження з етимології та історичної лексикології української мови. Київ: Наук. думка, 2017. 660 с.
22. Скрипник Л. Г. Фразеологія української мови. Київ: Наукова думка, 1973. 280 с.
23. Ставицька Л. О. Арго, жаргон, сленг. Соціальна диференціація української мови. Київ: Критика, 2005. 463 с.
24. Стишов О. А. Основні джерела поповнення фразеологічного складу української мови кінця ХХ – початку ХХІ століть. *Мовознавство*. 2015. № 1. С. 33-47.
25. Стишов О. А. Українська лексика кінця ХХ століття (на матеріалі мови засобів масової інформації): монографія. Київ: Вид. центр КНЛУ, 2003. 388 с.
26. Стратулат Н. В. Семантична неологізація як спосіб збагачення словникового складу української мови. *Мовознавство*. 2007. №3. С.69-77.
27. Товстенко В. Р. Просторіччя в українській мові як структурно-функціональне явище. К.: Ін-т укр. мови. НАНУ України, 2003. 278 с. 60.

28. Томіленко Л. М. Суржик як об'єкт наукових досліджень і дискусій. *Мовознавство*. 2014. № 4. С. 69-80.

29. Чучвара А. Вплив просторіччя на формування прізвиськ у соціогрупі «школяр». *Мова і суспільство*. 2016. Вип. 7. С. 85-92.

30. Шумейкіна А. Сучасний український сленг: конотативний аналіз. *Дивослово*. 2010. № 7. С. 31-35.

Словники і довідники

Тлумачні та термінологічні словники української мови

1. Багмут А. Словник синонімів української мови. Нью-Йорк; Париж; Сідней; Торонто, 1982. Т. I: А-П.

2. Бибик С. П., Єрмоленко С. Я., Пустовіт Л. О. Словник епітетів в українській мові. Львів, 1998.

3. Білецький-Носенко Н. Словник української мови / Підгот. до вид. В. В. Німчук. Київ, 1996.

4. Гринчишин Д. Г., Сербенська О. А. Словник паронімів української мови. Київ, 1986.

5. Демська О. М., Кульчинський І. М. Словник омонімів української мови. Львів, 1996.

6. Деркач П. М. Короткий словник синонімів української мови. Львів; Краків; Париж, 1993.

7. Караванський С. Практичний словник синонімів української мови. Київ, 1993.

8. Коломієць М. П., Регушевський Є. С. Короткий словник перифраз. Київ, 1985.

9. Короткий тлумачний словник української мови / За ред. Д. Г. Гринчишина. – Київ, 1998.

10. Кочерган М. Словник російсько-українських міжмовних омонімів («фальшиві друзі перекладачів»). Київ, 1997.

11. Новий тлумачний словник української мови / За ред. С. Я. Єрмоленко: У 4 т. – Київ, 1998.

12. Погиба Л. М. Словник антонімів / За ред. Л.С. Паламарчука. Київ, 1987.

13. Російсько-український словник синонімів / Укл. Н. Н. Башнякова, Г. П. Вишневська, М. М. Пилинський та ін. / За ред. М.М. Пилинського. Київ, 1995.

14. Словарь української мови; У 4 т. / Ред. з додатком власного матеріалу Б. Грінченка. Київ, 1907-1909 (перевидано: Київ, 1996, 1997).

Термінологічні словники (рекомендовані для журналістів)

1. Галич Д. І., Олійник І. С. Словник лінгвістичних термінів. Київ, 1985.

2. Григораш Д. С. Журналістика у термінах і виразах. Львів, 1974.

3. Дорошенко М., Станиславський М., Страшкевич П. [Російсько-український] Словник ділової мови Харків, Київ, 1930 (перевидано: Мюнхен, 1993).

4. Куньч З. Риторичний словник. Київ, 1997.

5. Лесин В. М., Пулинець О. С. Словник літературознавчих термінів. Київ, 1965.

6. Літературознавчий словник-довідник. Київ, 1997.

7. Сучасна українська мова. Довідник / За ред. О. Пономарева. Київ, 1993.

Словники іншомовних слів

1. Доманицький В. Словарик. Пояснення чужих та не дуже зрозумілих слів. Київ, 1906.

2. Коломієць М. П., Молодова Л. В. Словник іншомовних слів. Київ, 1998.

3. Кузеля З., Чайковський М. Словар чужих слів. Чернівці, 1919.

4. Пиптенко З. Словник чужих слів, що вживаються в українській мові. Київ, 1906.

5. Словник іншомовних слів / За ред. І. В. Ляхіна і Ф. М. Петрова. Київ, 1951.

6. Словник іншомовних слів / За ред. О. С. Мельничука. Київ, 1985.

7. Словник чужомовних слів / За ред. О. Бадана Яворенка. Харків; Київ, 1932.
8. Словник чужомовних слів, що увійшли в мову українську. Київ, 1924.
9. Штена П. Словник чужослів. Знадібки. Торонто, 1977.

Орфографічні словники української мови (сучасні)

1. Орфографічний словник української мови: Близько 120 тис. слів. Київ, 1994.
2. Головащук С. І. Словник-довідник з правопису та слововживання / За ред. В. М. Русанівського. Київ, 1989.
3. Голоскевич Г. Правописний словник. Нью-Йорк; Париж; Сідней; Торонто. Львів, 1994.
4. Пономарів О. Фонема Г та Ґ. Словник і коментар. Київ, 1997.

Орфоепічні словники

1. Головащук С.І. Складні випадки наголошення: Словник-довідник. Київ, 1995.
2. Горпинич В. А. Русско-український орфоэпический словарь / Под. ред. В. М. Русановского. Київ, 1992.
3. Орфоепічний словник / Уклад. М. І. Погрібний. Київ, 1984.
4. Українська літературна вимова і наголос: Словник-довідник. Київ, 1973.

Російсько-українські перекладні словники (сучасні)

1. Ганич Д. І., Олійник І. С. Російсько-український і українсько-російський словник. 6 те вид. Київ, 1992.
2. Караванський С. Російсько-український словник складної лексики. Київ, 1999.
3. Практичний російсько-український словник / Уклад. П. Г. Гопченко, Л. Й. Ягодзінський. Київ, 1993.
4. Російсько-український словник: В 3 т. Київ, 1970. Т. 1-3.
5. Російсько-український словник: В 3 т. 2-ге вид. Київ, 1980-1988. Т. 1-3.
6. Українсько-російський словник: В 6 т. Київ, 1953-1963. Т. 1-6.

Фразеологічні словники

1. Батюк Н.О. Фразеологічний словник. Київ, 1966.
2. Коваль А. П., Коптілов В. В. Крилаті вислови в українській літературній мові. Київ, 1975.
3. Коломієць М. П., Регушевський Є. С. Словник фразеологічних синонімів. Київ, 1988.
4. Олійник І. С., Сидоренко М. М. Українсько-російський і російсько-український фразеологічний словник. Київ, 1971.
5. Підмогильний В., Плужник Є. Російсько-український фразеологічний словник. Київ, 1927 (перевидано: Київ, 1993).
6. Прислів'я та приказки: У 3 т. / Упоряд. М. М. Пазяк. Київ, 1989-1991.
7. Удовиченко Г. М. Фразеологічний словник української мови: У 2 т. Київ, 1984. Т. 1-2.
8. Українські приказки, прислів'я і таке інше / Спорудив М. Номис. СПб., 1864.
9. Українсько-російський і російсько-український фразеологічний словник / Уклад. І. С. Олійник, М. М. Сидоренко. 2 ге вид. Київ, 1993.
10. Фразеологічний словник української мови: У 2т. Київ, 1993.

Історичні та етимологічні словники

1. Етимологічний словник української мови: У 7 т. Київ, 1982-1989. Т. 1-3.
2. Огієнко І. Етимологічно-семантичний словник української мови: У 4 т. Вінніпег; Канада, 1979, 1995.
3. Словник староукраїнської мови XIV-XV ст.: У 2 т. Київ, 1977-1978.
4. Словник української мови XVI першої половини XVII ст. Львів, 1994-1996.
5. Фасмер М. Этимологический словарь русского языка: В 4 т. / Пер. с нем. и доп. О. Н. Трубачева. Москва, 1964-1973.

6. Этимологический словарь славянских языков. Праславянский лексический фонд / Под ред. О. Н. Трубачева. Вып. 1-23. Москва, 1974-1996.

Ономастичні словники

1. Редько Ю.К. Довідник українських прізвищ. Київ, 1968.
2. Скрипник Л. Г., Дзятківська П. П. Власні імена людей. Словник-довідник. Київ, 1986.
3. Українсько-російський і російсько-український словник власних імен / За ред. Л.Г. Скрипник. Київ, 1976.
4. Янко М. Т. Топонімічний словник-довідник Української РСР: У 3 т. Київ, 1973.

Інші словники

1. Бутенко М. П. Словник асоціативних означень іменників в українській мові. Львів, 1989.
2. Ващенко В. С., Поповський А.М. Українізми в російських народних говорах. Дніпропетровськ, 1994.
3. Лисенко П. С. Словник діалектної лексики середнього і східного Полісся. Київ, 1961.
4. Онишкевич М. Й. Словник бойківських говірок. Київ, 1984.
5. Пиркало С. Перший словник українського молодіжного сленгу. Київ, 1998.

Українські енциклопедичні видання

1. Енциклопедія українознавства / Гол. ред. П. Кубійович: В 11 т. Париж; Нью-Йорк, 1955-1995. (Т. 1-7 перевидано: Львів, 1993-1997).
2. Онацький Є. Українська мала енциклопедія. Буенос-Айрес, 1957-1967.
3. Українська загальна енциклопедія / За гол. ред. І. Раковського. Львів; Станиславів; Коломия, 1929-1935.
4. Українська радянська енциклопедія: У 12 т. Київ, 1977-1985.
5. Український радянський енциклопедичний словник: У 3 т. Київ, 1966-1968.

Довідники

1. Волощак М. Неправильно-правильно. Довідник з українського слововживання. За матеріалами засобів масової інформації. Київ, 2000.
2. Гринчишин Д., Капельшний А., Сербенська О., Терлак З. Словник довідник з культури української мови. Львів, 1996.
3. Культура української мови: Довідник / За ред. В.М. Русанівського. Київ, 1990.
4. Миронченко В. Я. Інформаційне радіомовлення на Україні. Київ, 1984.
5. Непийвода Н. Сам собі редактор. Порадник з української мови. Київ, 1998.
6. Шевченко Л. Ю., Різун В.В, Лисенко Ю.В. Сучасна українська мова: Довідник. Київ, 1993.
7. Головащук С. І. Словник-довідник з українського літературного слововживання. Київ: Наук. думка, 2010. 432 с.

15. Інформаційні ресурси

1. Бодик О. П. Сучасна українська мова. Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія : навч. посіб. / О.П. Бодик, Т.М.Рудакова. – К. : Центр учбової літератури, 211. – 416 с.
http://shron.chtyvo.org.ua/Bodyk_Ostap/Suchasna_ukrainska_literaturna_mova_Leksykologhiia_Frazeolohiia_Leksykohrafiia.pdf
2. Ющук І.П. Українська мова : підручн. для студ. філол. спец. вищ. навч. закл. / І.П. Ющук. Київ: Либідь, 2004. 640 с. <http://www.twirpx.com/file/266343/>
3. Електронна бібліотека Інституту журналістики (www.journ.univ.kiev.ua)
4. Джерела Internet:
www.litopys.org.ua
www.mova.info
www.novamova.com.ua
www.pravopys.net
www.r2u.org.ua

Література до розділу «Морфологічні норми сучасної літературної мови»

Основна

1. Безпояско О. К., Городенська К. Г., Русанівський В. М. Граматика української мови. Морфологія: Підручник. — К.: Либідь, 1993. — 336 с.
2. Бойко В. М. Граматика української мови: морфеміка, словотвір, морфологія : навч. Посіб. / В. М. Бойко, Л. Б. Давиденко. — Київ : Академвидав, 2014. — 246 с. — (Серія «Альма-матер»).
3. Вихованець І. Р., Городенська К. Г., Грищенко А. П. Граматика української мови. — К., 1982.
4. Вихованець І. Р. Таїна слова. — К: Рад. Шк., 1990.— 284 с.
5. Вихованець І. Р. Теоретична морфологія української мови: Академ. Граматика укр. Мови / І. Вихованець, К. Городенська; за ред. І. Вихованця. — К.: Унів. Вид-во «Пульсари», 2004. — 400 с.
6. Вихованець І. Р. Частина мови в семантико-граматичному аспекті. — Київ: Наукова думка, 1988. — 256 с.
7. Горпинич В. О. Морфологія української мови: підр. Для студ. Вищ. Навч. Заклад. / В. О. Горпинич. — К. : ВЦ «Академія», 2004. — 336 с. 110
8. Жовтобрюх М. А., Кулик Б. М. Курс сучасної української мови. Частина І. К.: «Радянська школа», 1965. — 286 с.
9. Загнітко А. П. Теоретична граматики української мови: Морфологія: Монографія. — Донецьк, 1996.
10. Караман С. О. Сучасна українська літературна мова: навч. Посібник для студ. Вищ. Навч. Закл. / О. С. Караман, О. В. Караман, М. Я. Плющ [та ін.]; за ред. С. О. Карамана. — К.: Літера ЛДТ, 2011. — 560 с.
11. Кучеренко І. К. Теоретичні питання граматики української мови: Морфологія. — Вид. 2-е, уточн. і доп. — Вінниця: Поділля-2000, 2003.
12. Леонова М. В. Сучасна українська мова: морфологія: Навчальний посібник. — К.: «Вища школа», 1983. — 265 с.
13. Мойсієнко А. К., Плющ М. Я. Сучасна українська літературна мова: Морфологія. Синтаксис: підручник. — К.: Знання, 2010. — 374 с.
14. Москаленко Н. А., Фащенко М. М., Смагленко Ф. Н. Українська сучасна літературна мова: Лексичний, фонетичний і граматичний аналіз. — Київ-Одеса, 1980.
15. Олійник О. Б., Шинкарук В. Д., Гребницький Г.М. Граматика української мови. Навчальний посібник. — К.: Кондор, 2007. — 544 с.
16. Пентилюк М. І., Іващенко О. В. Українська мова: Підручник-комплекс / М. І. Пентилюк, О. В. Іващенко. — К. : Ленвіт, 2001. — 352 с.
17. Плющ М. Я. Граматика української мови: У 2 ч. Ч. 1. Морфеміка. Словотвір. Морфологія: Підручник. — К.: Вища шк., 2005. — 286 с.
18. Плющ М. Я., Бевзенко С. П., Грипас Н. Я. Сучасна українська літературна мова: Підручник / М. Я. Плющ, С. П. Бевзенко, Н. Я. Грипас та ін.. — К.: Вища шк., 2003. — 430 с.
19. Пономарів О. Д. Сучасна українська мова: Підручник. — К.: Либідь, 2001. — 400 с.
20. Сучасна українська літературна мова. Морфологія / За заг. Ред. І. К. Білодіда. — К.: Наукова думка, 1969.

Допоміжна

1. Волощак М. Неправильно-правильно: Довідник з українського слововживання: За матеріалами засобів масової інформації. — К.: Укр. Видавнича спілка, 2000. — 265 с.
2. Гнатюк Г. М. Дієприкметник у сучасній українській літературній мові. — К.: Наукова думка, 1982. — 248 с.

3. Грищенко А. П. Прикметник в українській мові. – К.: Наукова думка, 1978. – 207 с.
4. Загнітко А. П. Морфологічні категорії іменника в синтагматиці і парадигматиці. – К.: НМК ВО, 1989. – 63 с.
5. Загнітко А. П. Сучасні лінгвістичні теорії: Монографія. — Вид. 2-ге випр. І доп. — Донецьк: ДонНУ, 2007. — 219 с.
6. Загнітко А. П. Структура та ієрархія валентних значень дієслова. – К.: НМК ВО, 1990. – 64 с.
7. Загнітко А. П. Дієслівні категорії в синтагматиці і парадигматиці. – К.: НМК ВО, 1990. – 132 с.
8. Загнітко А. П. Система і структура морфологічних категорій сучасної української мови (проблеми теорії). – К.: Інститут системних досліджень освіти, 1993. – 343 с.
9. Кучеренко І. К. Категорія відмінка в сучасній українській мові. – Львів: Вид-во Львів. Ун-ту, 1961. – 52 с.
10. Українська мова: Енциклопедія / редкол.: Русанівський В. М. (співголова), Тараненко О. О., Зяблюк М. П. та ін. – [2-ге вид.]. – К. : Вид-во «Укр. Енцикл-я» ім. М. П. Бажана, 2004. – 824 с.
11. Український правопис: / НАН України, Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні; Інститут української мови. — К.: Наук. Думка, 2012. — 288 с.
12. Шкурятяна, Н. Г. Сучасна українська літературна мова: Модульний курс [Текст] : навч. Посіб. Для студ. Нефілол. Спец. Вищ. Навч. Закл. / Н. Г. Шкурятяна, С. В. Шевчук. — К. : Вища школа, 2007. — 823 с.
13. Ющук І. П. Українська мова. — К.: Либідь, 2004. — 640 с.
14. Ющук І. П. Українська мова. Вправи: Навч. Посібник. — К.: Либідь, 2009. — 368 с.
15. Ющук І. П. Практикум з правопису української мови. – К.: Освіта, 2000. — 254 с.
16. Ющук І. П. Практичний довідник з української мови. — К.: «Рідна мова», 1998. — 223 с.
17. Мислива-Бунько І. Складні слова в мові сучасної української преси: структура та стилістичні функції : автореф. Дис. ... на здобуття наук. Ст. канд. Філол. наук. Луцьк, 2014. 18 с.

Інформаційні ресурси

1. https://www.academia.edu/Documents/in/мова_ЗМІ_лексичні_та_словотвірні_процеси_в_мові_ЗМІ_культура_мови_ЗМІ
2. [Словник українських прийменникових колокацій](http://www.mova.info/sl_spol.aspx) [Електронний ресурс]. Режим доступу : http://www.mova.info/sl_spol.aspx.
3. «Словники України» on-line [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://lcorp.ulif.org.ua/dictua/>
4. Словник української мови online: у 20 т. / Томи 1-10. (А-Обміль) [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://ulif.org.ua>
5. Сайт Український мовно-інформаційний фонд НАН України. Режим доступу: <http://www.ulif.org.ua/>
6. Лінгвістичний портал «Mova.info» [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.mova.info/Page.aspx?ll=61>.
7. Українські підручники онлайн. Режим доступу: <http://pidruchniki.ws>.
8. www.litopys.org.ua
9. www.novamova.com.ua

Література до розділу «Синтаксичні норми сучасної літературної мови» (V семестр)

1. Козачук Г. О. Українська мова: Практикум: [навч. посіб.]. Київ : Вища шк., 2008. 414 с.
2. Новий український правопис: навч. посіб. Київ: «Центр учбової літератури», 2019. 284 с.
3. Сучасна українська літературна мова. Модульний курс: [навч. посібник для вузів] / редкол. Н. Г. Шкурятяна, С. В. Шевчук. Київ : Вища шк., 2007. 823 с.
4. Українська мова: [енциклопедія] / редкол. В. М. Русанівський, О. О. Тараненко, М. П. Зяблюк та ін. 2-ге вид., випр. і доп. Київ : Вид-во «Українська енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 2004. 824 с.
5. Шевчук С. В., Лобода Т. М. Практикум з української мови: Модульний курс: [навч. посіб.]. Київ : Вища шк., 2006. 326 с.
6. Шкурятяна Н. Г., Шевчук С. В. Сучасна українська літературна мова. Модульний курс: навч. посіб. для вузів. Київ : Вища шк., 2007. 823 с.
7. Шульжук К. Ф. Синтаксис української мови. Підручник. Київ : Академія, 2004. 406 с.

Допоміжна

Монографії

1. Вінтонів М. О. Актуальне членування речення і тексту: формальні та функційні вияви: [монографія]. Донецьк : Донецький нац. ун-т, 2013. 327 с.
2. Вихованець І. Р., Городенська К. Г., Русанівський В. М. Семантико-синтаксична структура речення. Київ : Вища школа, 1983. 283 с.
3. Гуйванюк Н.В., Кульбабська О.В. Складні ускладнені речення: Теоретично-практичний блок. Чернівці: Рута, 2003. 145 с.
4. Кульбабська О. В. Вторинна предикація у простому реченні. Чернівці, 2011. 389 с.

13. Інформаційні ресурси

1. www.nbuv.gov.ua
2. www.journlib.univ.kiev.ua
3. <http://www.slovnyk.net>
4. <http://www.wikipedia.org>
5. <http://www.ostriv.in.ua>
6. <http://www.ukrlit.vn.ua>
7. <http://www.ukr-in-school.eduua.net>
8. <http://www.nsu.ru/education/virtual/discourse.htm>
9. <http://www.mova.dn.ua>
10. http://ruthenia.info/text/lang/index_all.htm
11. <http://litopys.org.ua/links/inmovozn.htm>
12. <http://www.novamova.com.ua>
13. <http://www.mova.info>
14. <http://ulif.org.ua>
15. <http://lingvoforum.net>

Література до розділу «Синтаксичні норми сучасної літературної мови» (VI семестр)

Основна

1. Козачук Г. О. Українська мова: Практикум: [навч. посіб.]. Київ : Вища шк., 2008. 414 с.
2. Новий український правопис: навч. посіб. Київ: «Центр учбової літератури», 2019. 284 с.
3. Сучасна українська літературна мова. Модульний курс: [навч. посібник для вузів] / редкол. Н. Г. Шкурятяна, С. В. Шевчук. Київ : Вища шк., 2007. 823 с.

4. Українська мова: [енциклопедія] / редкол. В. М. Русанівський, О. О. Тараненко, М. П. Зяблюк та ін. 2-ге вид., випр. і доп. Київ : Вид-во «Українська енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 2004. 824 с.

5. Шевчук С. В., Лобода Т. М. Практикум з української мови: Модульний курс: [навч. посіб.]. Київ : Вища шк., 2006. 326 с.

6. Шкурятяна Н. Г., Шевчук С. В. Сучасна українська літературна мова. Модульний курс: навч. посіб. для вузів. Київ : Вища шк., 2007. 823 с.

7. Шульжук К. Ф. Синтаксис української мови. Підручник. Київ : Академія, 2004. 406 с.

Допоміжна

Монографії

1. Вінтонів М. О. Актуальне членування речення і тексту: формальні та функційні вияви: [монографія]. Донецьк : Донецький нац. ун-т, 2013. 327 с.

2. Вихованець І. Р., Городенська К. Г., Русанівський В. М. Семантикосинтаксична структура речення. Київ : Вища школа, 1983. 283 с.

3. Гуйванюк Н.В., Кульбабська О.В. Складні ускладнені речення: Теоретично-практичний блок. Чернівці: Рута, 2003. 145 с.

4. Загнітко А. П. Теорія сучасного синтаксису : монографія. Донецьк : ДонНУ, 2006. 378 с.

5. Іваницька Н. І. Нариси з синтаксису української мови. Вінниця : ВДПУ ім. М. Коцюбинського, 2011. 183 с.

6. Кульбабська О. В. Вторинна предикація у простому реченні. Чернівці, 2011. 389 с.

7. Пещак М. М. Комунікативний синтаксис. Київ : Довіра, 2000. 150 с.

13. Інформаційні ресурси

16. www.nbuv.gov.ua

17. www.journlib.univ.kiev.ua

18. <http://www.slovnyk.net>

19. <http://www.wikipedia.org>

20. <http://www.ostriv.in.ua>

21. <http://www.ukrlit.vn.ua>

22. <http://www.ukr-in-school.eduua.net>

23. <http://www.nsu.ru/education/virtual/discourse.htm>

24. <http://www.mova.dn.ua>

25. http://ruthenia.info/text/lang/index_all.htm

26. <http://litopys.org.ua/links/inmovozn.htm>

27. <http://www.novamova.com.ua>

28. <http://www.mova.info>

29. <http://ulif.org.ua>

30. <http://lingvoforum.net>